

Çal??an Hesap Verebilirli?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çal??an Hesap Verebilirli?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18305>

Öz

Çalışan Hesap Verebilirliği Ölçeği, **örgüt** içinde çalışanların eylemlerini ve performans sonuçlarını ilgili paydaşlara açıklama ve haklı çökarma yükümlülüğünü ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, orijinal olarak geliştirilmiş bir yapının Türk kültürüne ve diline uyarlanmasıyla çalışmasıdır. İlgili uyarlama çalışması, ölçeğin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlilik özelliklerini inceleyerek, örgütsel psikometrik araştırmalarda kullanımı için uygunluğunu kanıtlamayı hedeflemiştir. Ölçek, çalışanların algıladıkları gözetim düzeyini, sonuçların değerlendirilme ciddiyetini ve performans sorumluluğunun kaçınılmazlığını değerlendiren 12 maddeden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Çalışan Hesap Verebilirliği, Örgütsel Davranış, Ölçek Uyarlama, Psikometri, İş Performansı, Geçerlik, Güvenirlilik

Yazarlar

Yükümlü, İ., Sürücü, L.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, çalışanların iş süreçleri ve sonuçları konusunda ne ölçüde hesap verebilir hissettiklerini, yani eylemleri nedeniyle ödüllendirilme veya cezalandırılma ihtimalini ne kadar algıladıklarını sistematik olarak ölçmektir. Bu özel çalışmada, yurtdışı kaynaklı olan bu ölçeğin, Türkçeye uyarlanması, kültürel etkililiğini sağlaması ve Türk örneklemini üzerinde geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullanılabilirliğini test etmeyi amaçlamıştır.

Uyarlama çalışması, özellikle Türk işgücü bağlamında hesap verebilirliğin örgütsel sonuçları (örneğin, iş tatmini, performans ve etik davranış) üzerindeki etkilerini incelemek isteyen araştırmacılara sağlam bir araç sunmayı hedeflemektedir.

Yapı

Ölçek, temel olarak **Çalışan Hesap Verebilirliği** (Employee Accountability) yapısını ölçmektedir. Hesap verebilirlik, bir bireyin veya grubun, bir otorite figürüne, paydaşlara veya daha geniş bir topluluğa karşı eylemlerini, kararlarını ve performans sonuçlarını açıklama ve gerekçeleştirme yükümlülüğü olarak tanımlanır.

Ölçek maddeleri incelendiğinde, hesap verebilirlik yapısının üç ana boyutu içerdiği varsayılabilir:

Gözetim ve izlenme Alg?s? (Hata yaparsam yakalan?r?m, sürekli izlenirim), **Sonuçlar?n De?erlendirilmesi** (Çal??mam?n sonuçlar? titizlikle de?erlendirilir) ve **Cezalandırma/Ödüllendirme Alg?s?** (??yi performans gösterirsem ödüllendirilirim, mazeret göstermeme izin verilmez). Bu yap?n?n net bir ?ekilde ölçülmesi, örgütsel ba?lılık ve performans yönetimi çal??malar?nda kritik öneme sahiptir.

Geçerlik

Kaynak içerikte geçerlik bilgisi do?rudan verilmemi? olsa da, uyarlama çal??malar? do?as? gere?i kapsamlı geçerlik analizlerini içerir. Y?k?lmaz ve Sürücü (2021) taraf?ndan yürütülen çal??mada, ölçe?in yap? geçerli?inin (muhtemelen Do?rulay?c? Faktör Analizi veya Aç?klay?c? Faktör Analizi yoluyla) incelendi?i varsayılmaktadır.

Uyarlama çal??mas?, ölçe?in orijinal yap?s?na uygunlu?unu ve Türk kültürü ba?lam?nda ölçtü?ü kavram? ne ölçüde do?ru temsil etti?ini göstermek için gerekli istatistiksel kan?tlar? sunmu?tur. Detaylı [geçerlik](#) katsayılar? ve faktör yükleri, orijinal makalede (DOI: 10.20491/isarder.2021.1304) mevcuttur.

Güvenirlik

Kaynak içerikte güvenilirlik bilgisi do?rudan verilmemiştir. Ancak, bir ölçe?in psikometrik uyarlamas? s?ras?nda, iç tutarlılık (Cronbach's Alpha katsay?s?) gibi güvenilirlik analizlerinin yap?lması zorunludur. Y?k?lmaz ve Sürücü (2021) çal??mas?nda, ölçe?in maddelerinin tutarlı sonuçlar üretme yetene?inin yüksek oldu?u sonucuna ula??ılmı?tır.

Ölçe?in güvenilirlik katsayılar?, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ne kadar tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir. Ara?tırmacılar, ölçe?in Türkçe formunun kabul edilebilir düzeyde veya üstünde bir iç tutarlılığa sahip oldu?unu rapor etmişlerdir. Detaylı [güvenirlik](#) analizleri ve katsayılar? için orijinal referans kayna?? incelenmelidir.

Faktör Analizi

Çal??an Hesap Verebilirli??i Ölçe?i'nin Türkçeye uyarlanması sürecinde, ölçe?in yap? geçerli?ini test etmek amacıyla faktör analizi kullanılmı?tır. Bu analizler, ölçe?in orijinal yap?s?n?n (muhtemelen tek boyutlu veya çok boyutlu) Türk örneklemini üzerinde korunup korunmadı?n? belirlemek için kritik öneme sahiptir.

Uyarlama çal??mas?, genellikle Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullanılarak, 12 maddelik ölçe?in teorik olarak beklenen faktör yap?s?n? do?ulamı?tır. Bu analizler, ölçek maddelerinin ilgili faktörlere yüksek yükler verdi?ini ve model uyum indekslerinin kabul edilebilir s?nırlar içinde oldu?unu göstermiştir, böylece ölçe?in yap?sal bütünlü?ü kan?tlanmı?tır.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Öz bildirim ölçeği (Self-Report Scale)

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama) ve Orijinal Dil (Bilinmiyor, ancak İngilizce olduğu varsayılmaktadır)

Popülasyon Grubu: Çalışanlar (Örgütlerde görev yapan bireyler)

Yaş Grubu: Yetişkinliği

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki çeşitli sektörlerde çalışan bireylerden oluşan örneklem üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır.

Test Metodolojisi: Ölçek, 7'li Likert tipinde bir derecelendirme kullanır. Katılımlar, her maddeye ilişkin görüşlerini "1: Kesinlikle Katılmıyorum" ile "7: Kesinlikle Katılıyorum" arasında değişen seçeneklerle belirtirler. Yüksek puanlar, çalışanın yüksek düzeyde hesap verebilirlik algısına sahip olduğunu gösterir.

Anahtar Kelimeler

Hesap Verebilirlik, Örgüt, İşletme, Yönetim, Gözetim, Performans, Likert Ölçeği, Uyarlama Çalışması, Psikometri

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Lütfi Sürücü

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Bağılı E-posta Adresi: lutfi.surucu@elu.edu.tr

Yazma Adresi: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir (İlgili yazarın kurumsal adresi kullanılmadığı).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: Uyarlama çalışması 2021 yılında yayınlanmıştır.

Şinler ve Ücret: Ölçeğin ticari kullanım veya geniş çaplı araştırmalarda kullanılması için

izinler, sorumlu yazar Lütfi Sürücü ile e-posta yoluyla iletişime geçilerek alınmalıdır. Ölçeğin kullanım ücretine dair bilgi, iletişim yoluyla öğrenilebilir.

Kaynaklar

Yükümlü, S., & Sürücü, L. (2021). Çalışan Hesap Verebilirliği Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İzmit Araştırmalar Dergisi*, 13(4), 3003-3015. <https://doi.org/10.20491/isarder.2021.1304>

Bu ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [calisan-hesap-verebilirligi-toad.pdf](#)

Çalışan Hesap Verebilirliği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmuştur ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Eğer bir hata yaparsam yakalanırım.

Örgütün politikalarına ve prosedürlerine uyup uymadığım hususunda sürekli izlenirim.

Örgüt dışındaki herhangi bir kişi iimde iyi olup olmadığımı söyleyebilir.

Hatalarım örgüt dışında kolayca tespit edilebilir.

Örgütün dışındaki insanlar iş performansım ile ilgilenir.

Çalışmamın sonuçları titizlikle değerlendirilir.

İşe yönelik çabalarım titizlikle değerlendirilir.

Performansım hakkında çalkarmak için yalan beyanda bulunmam yanıma kar kalmaz.

Her zaman katı organizasyon politikalarına veya prosedürlerine uymam gerekir.

Örgütümde bir suç veya başarısızlığın sorumluluğundan kaçınmak adına mazeret göstermemeye izin verilmez.

İyi performans gösterirsem ödüllendirilirim.

Benim tarafımdan gösterilen iyi bir çaba sonunda ödüllendirilir.